COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2013/4 – De boekhoudkundige verwerking van step disposals

Advies van 20 februari 2013

I. Inleiding
II. Praktische uitwerking .
A. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft
B. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt

I. Inleiding

1. In wat volgt wenst de Commissie aan de hand van een praktisch voorbeeld te illustreren hoe zogenaamde step disposals dienen te worden verwerkt rekening houdend met de Belgische consolidatieprincipes.

2. Een step disposal doet zich voor indien een moederonderneming een bestaand belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming afbouwt. Volgens de Commissie doen zich voornamelijk twee vormen van step disposals voor: enerzijds de afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft; en anderzijds, de afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt.

Beide vormen van step disposals zullen in wat volgt verder worden geïllustreerd.

II. Praktische uitwerking .

A. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft

3. Indien een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt afgebouwd, en als gevolg hiervan nog steeds wordt geconsolideerd volgens de integrale methode, vindt er geen wijziging van consolidatiemethode plaats. Echter geeft de gedeeltelijke realisatie van een integraal geconsolideerde dochteronderneming wel aanleiding tot een aantal consolidatietechnische herwerkingen noodzakelijk voor de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening.

Voorbeeld 1

4. Een moederonderneming, AAA verwerft een 80 %-belang in een dochteronderneming BBB. Ze betaalt hiervoor 200. Per 31 december 20N0 zijn de respectievelijke balansen van AAA en BBB als volgt:

AAA – 31.12.20N0

Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	200		
Liquide middelen	100		
	500		500

BBB – 31.12.20N0

Terreinen	100	Kapitaal	150
Liquide middelen	50		
	150		150

De geconsolideerde balans per 31 december 20N0 is als volgt:

Geconsolideerde balans AAA – 31.12.20N0

Goodwill	64	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	-16
Liquide middelen	150	Belangen van derden	30
	514		514

De verwerving van de 80 % investering in onderneming BBB wordt als volgt verwerkt in de geconsolideerde balans van AAA:

Investering	200
Aandeel in netto-activa	120 (150 x 80 %)
Positief consolidatieverschil[1]	80

Deze goodwill wordt afgeschreven over 5 jaar, hetgeen resulteert in een netto boekwaarde van 64 per 31 december 20N0.

Daarnaast dient er tevens een belang van derden te worden uitgedrukt ten belope van 30, ofwel 150 x 20 %.

Voor het boekjaar afgesloten op 31 december 20N1 zijn de enkelvoudige balansen van AAA en BBB als volgt:

AAA – 31.12.20N1

Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	200	Reserves	400
Liquide middelen	500		
	900		900

BBB – 31.12.20N1

Terreinen	100	Kapitaal	150
Liquide middelen	100	Reserves	50
	200		200

De geconsolideerde balans van AAA kan als volgt worden weergegeven:

Geconsolideerde balans AAA – 31.12.20N1

Goodwill	48	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	408
Liquide middelen	600	Belangen van derden	40
	948		948

De groepsreserves omvatten de reserves van AAA voor 400 en de reserves van BBB voor 50 aan 80 %, alsook de afschrijving op de goodwill

over het boekjaar afgesloten op 31 december 20N1 en 20N0 (32).

De aangroei van de belangen van derden kan worden verklaard door de toewijzing van het gedeelte van de reserves van BBB (50 x 20 % geeft 10 vermeerderd met de belangen van derden van het boekjaar afgesloten per 31 december 20N0).

Op 1 januari 20N2 verkoopt de onderneming AAA 20 % van haar belang in onderneming BBB voor 250. Als gevolg van deze gedeeltelijke realisatie wordt er in de statutaire jaarrekening van AAA een meerwaarde erkend van 200[2]. De statutaire balans van AAA per 1 januari 20N2 kan dan ook als volgt worden voorgesteld:

AAA – 01.01.20N2

Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	150	Reserves	400
Liquide middelen	750	Belangen van derden	200
	1.100		1.100

Mocht de moederonderneming per 1 januari 20N2 (na de gedeeltelijke vervreemding) een geconsolideerde balans dienen op te stellen, dan kan deze balans als volgt worden voorgesteld:

Geconsolideerde balans AAA – 01.01.20N2

Goodwill	36	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	606
Liquide middelen	850	Belangen van derden	80
	1.186		1.186

Als gevolg van de step disposal is er op geconsolideerd niveau een gedeeltelijke realisatie van de goodwill die per 31 december 20N1 werd erkend. De Commissie is de mening toegedaan dat er als gevolg van de gedeeltelijke realisatie de initiële goodwill zal moeten worden herzien. Het belangenpercentage is immers gedaald van 80 % naar 60 %:

Initiële investering na gedeeltelijke vervreemding	150
Aandeel in netto-activa	90 (150 x **60** %)
Herrekend positief consolidatieverschil[3]	60

Dit herrekend positief consolidatieverschil zal tevens voor het jaar afgesloten per 31 december 20N0 en 31 december 20N1 moeten worden afgeschreven, ofwel 12 per jaar, wat aanleiding geeft tot een netto boekwaarde van de goodwill van 36[4].

De aansluiting van de geconsolideerde reserves van 31 december 20N1 naar 1 januari 20N2 verklaart de aangroei van de reserves en is tevens een sluitende controle voor de correcte boekhoudkundige verwerking van de step disposal vanuit een geconsolideerd standpunt:

Geconsolideerde reserves AAA per 31.12.20N1		**408**
Meerwaarde statutair	200	
Overboeking uit groepsreserves naar belangen van derden	-10	
Tegenboeking goodwillafschrijving 31.12.20N0 & N1	32	
Afschrijving op herwerkte goodwil 01.01.20N2	-24	
Geconsolideerde reserves AAA per 1.01.20N2		**606**

Als gevolg van het gedaalde belangenpercentage zal een gedeelte van de groepsreserves moeten worden toegewezen aan de belangen van derden die zijn toegenomen van 20 % naar 40 %. De reserves van BBB per 31 december 20N1 bedragen 50, 20 % van deze reserves (ofwel 10) worden dus als belangen van derden verwerkt per 1 januari 20N2.

Daarnaast zal tevens de goodwillafschrijving per 31 december 20N1 moeten worden tegen gedraaid, daar deze goodwill niet meer

representatief is voor het huidige belangenpercentage per 1 januari 20N2. Een herwerkte goodwill wordt erkend (supra), die dan ook voor dat boekjaar dient te worden afgeschreven.

De Commissie wenst er tevens op te wijzen dat in het kader van de step disposal, het resterende belang alsook de daaraan gerelateerde goodwill mogelijks onderhevig kan zijn aan een additioneel waardeverlies dat door middel van een uitzonderlijke afschrijving tot uitdrukking moet worden gebracht.

De reconciliatie van de belangen van derden van 31 december 20N1 naar 1 januari 20N2 is tevens een relevante controle voor de juistheid van de consolidatietechnische herwerkingen als gevolg van de step disposal:

Belangen van derden per 31.12.20N1		**40**
Toewijzing additionele 20 % van de reserves van BBB	10	
Toevoeging kapitaal BBB als gevolg van realisatie	30	
Belangen van derden per 1.01.N2		**80**

De toewijzing van de bijkomende reserves van BBB werd hierboven reeds uitvoerig besproken; daarnaast zullen de belangen van derden ook nog een bijkomende aangroei kennen door de toevoeging van een bijkomende 20 % van het kapitaal (ofwel 150 x 20 %).

B. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt

5. Het is tevens denkbaar dat een moederonderneming, als gevolg van een step disposal, een dochteronderneming vervreemdt zodat deze dochteronderneming niet langer als een integraal geconsolideerde entiteit dient te worden opgenomen.

De wijziging van consolidatiemethode (van integrale methode naar vermogensmutatiemethode) wordt in voorbeeld 2 verder uitgewerkt. We gaan ervan uit dat het vermogen van de geconsolideerde groep per 31 december 20N1 hetzelfde is, als het vermogen van onderneming AAA uit voorbeeld 1.

Voorbeeld 2

6. Op 1 januari 20N2 verkoopt de onderneming AAA 60 % van haar belang in onderneming BBB voor 250. Als gevolg van deze gedeeltelijke realisatie wordt er in de statutaire jaarrekening van AAA een meerwaarde erkend van 100[5]. De statutaire balans van AAA per 1 januari 20N2 kan dan ook als volgt worden voorgesteld:

AAA – 01.01.20N2

Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	50	Reserves	400
Liquide middelen	750	Meerwaarde	100
	1.000		1.000

De Commissie illustreert enkel de step disposal van één entiteit, vanuit een vennootschapsrechtelijk standpunt zou de moederonderneming na de gedeeltelijke verkoop niet meer gehouden zijn een geconsolideerde jaarrekening op te stellen. We gaan er dan ook van uit dat de moederonderneming AAA nog andere dochterondernemingen heeft binnen haar consolidatiekring waarover zij effectief de controle uitoefent en dus nog steeds gehouden is tot de opmaak van geconsolideerde rekeningen.

Mocht de moederonderneming per 1 januari 20N2 (na de gedeeltelijke vervreemding) een geconsolideerde balans dienen op te stellen, dan kan deze balans als volgt voorgesteld worden:

Geconsolideerde balans AAA – 01.01.20N2

Goodwill	10	Kapitaal	500
Terreinen	200	Reserves	500
Deelneming volgens VMM	40		
Liquide middelen	750		
	1.000		1.000

De Commissie is de mening toegedaan dat er per 1 januari 20N2 nieuwe goodwill dient te worden erkend voor het resterende belang in de

onderneming BBB. Per 31 december 20N1 bedraagt het eigen vermogen hiervan 200 daar het belang van AAA gedaald is tot 20 % heeft zij, mits toepassing van de vermogensmutatiemethode, een belang van 40 in het eigen vermogen van BBB.

De statutaire boekwaarde van de resterende participatie bedraagt 50, hetgeen impliceert dat vanuit een geconsolideerd perspectief een goodwill van 10 overblijft na de step disposal. Deze goodwill zal afgeschreven worden over een periode van 5 jaar vanaf 1 januari 20N2.

Als gevolg van de overgang naar de vermogensmutatiemethode zullen tevens de belangen van derden, erkend per 31 december 20N1, worden uitgeboekt per 1 januari 20N2.

De Commissie wenst er tevens op te wijzen dat in het kader van de step disposal, het resterende belang alsook de daaraan gerelateerde goodwill mogelijks onderhevig kan zijn aan een additioneel waardeverlies dat door middel van een uitzonderlijke afschrijving tot uitdrukking moet worden gebracht in het jaar van de step-disposal.

---

1. We gaan ervan uit dat dit eerste consolidatieverschil niet kan worden toegewezen.
2. Deze meerwaarde wordt als volgt berekend: de boekwaarde van de 20 % deelneming bedraagt 50 tegenover een verkoopprijs van 250.
3. We gaan ervan uit dat dit eerste consolidatieverschil niet kan worden toegewezen.
4. Het positief consolidatieverschil heeft een herwerkte aanschaffingswaarde van 60 die afgeschreven wordt over 5 jaar. De nettoboekwaarde van de goodwill per 1 januari 20N1, ofwel 36, wordt over de resterende levensduur van 3 jaar afgeschreven.
5. Deze meerwaarde wordt als volgt berekend: boekwaarde van de 60 % deelneming bedraagt 150 tegenover een verkoopprijs van 250.